

CUPRINS

STRUCTURA MANUALULUI	4	INVESTIGAȚIE – TRADIȚII DE ANUL NOU	45
IMNUL DE STAT AL ROMÂNIEI – DEȘTEAPTĂ-TE ROMÂNE!	6	TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE FLORII	46
COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE	6	DANSURI POPULARE	47
UNITATEA 1. CÂNT VOCAL ȘI INSTRUMENTAL	7	MUZICA RELIGIOASĂ	52
DEPRINDERI DE CÂNT VOCAL: RESPIRAȚIE, EMISIE VOCALĂ, INTONAȚIE	8	RECAPITULARE	55
PĂSTRAREA UNEI PULSAȚII CONSTANTE	10	EVALUARE	56
GESTURI DIRIJORALE (TACTAREA MĂSURILOR, PREGĂTIREA INTRĂRII, ÎNCHIDERI DE FRAZĂ, DIFERENȚE DINAMICE)	11	UNITATEA 5. ORGANIZĂRI SONORE	
ELEMENTE DE TEHNICĂ INSTRUMENTALĂ: EMISIE, INTONAȚIE, COORDONARE RITMICĂ	12	MODALE ȘI TONALE	57
RECAPITULARE	14	MODURI DE 2–5 SUNETE	58
EVALUARE	16	DIEZUL ȘI BECARUL	62
UNITATEA 2. ELEMENTE		BEMOLUL ȘI BECARUL	63
DE LIMBAJ MUZICAL. RITMUL	17	STRUCTURA GAMELOR MAJORE	64
RITMUL ÎN MUZICĂ	18	TONALITATEA SOL MAJOR	66
SEMNE DE PRELUNGIRE A DURATEI	19	TONALITATEA FA MAJOR	67
ANACRUZA	20	STRUCTURA GAMELOR MINORE	68
SINCOPA	22	GAMA LA MINOR ARMONIC	69
CONTRATIMPUL	25	GAMA LA MINOR MELODIC	70
RECAPITULARE	28	GAMA MI MINOR	71
EVALUARE	30	GAMA RE MINOR	72
UNITATEA 3. INTERVALE MUZICALE	31	RECAPITULARE	73
PRIMA ȘI SECUNDA	32	EVALUARE	76
TERȚA	33	UNITATEA 6. PROCEDEE COMONISTICE SIMPLE	77
CVARTA ȘI CVINTA	34	REPETIȚIA ȘI SCHIMBAREA	78
SEXTA	36	VARIEREA DISCURSULUI	79
SEPTIMA	37	ELEMENTE DE FORME MUZICALE	81
OCTAVA	38	RECAPITULARE	83
RECAPITULARE	39	EVALUARE	84
EVALUARE	40	UNITATEA 7. GENURI ALE MUZICII CULTE	85
UNITATEA 4. ELEMENTE DE FOLCLOR		MINIATURA INSTRUMENTALĂ	86
ȘI MUZICĂ RELIGIOASĂ	41	SUITA PRECLASICĂ	88
TRADIȚII ȘI OBICEIURI DE CRĂCIUN		SUITA MODERNĂ	90
ȘI DE ANUL NOU	42	RECAPITULARE	92
		EVALUARE	93
		RECAPITULARE FINALĂ	94
		EVALUARE FINALĂ	96

STRUCTURA MANUALULUI



VARIANTA TIPĂRITĂ

Manualul **Educație muzicală** pentru clasa a VI-a este structurat pe unități tematice, care dezvoltă conținuturile din programă. prezentate într-o formă deosebit de atractivă, lecțiile cuprind exemple de activități care conduc la formarea de competențe specifice disciplinei.

Organizarea conținutului permite crearea de conexiuni cu celelalte discipline studiate.

Numărul unității de învățare

PAGINA DE PREZENTARE A UNITĂȚII

Titlul unității de învățare

Competențe specifice

Conținuturile din unitate

UNITATEA 4 ELEMENTE DE FOLCLOR ȘI MUZICĂ RELIGIOASĂ

CONȚINUTURILE

- Elemente de muzică religioasă și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)
- Elemente de contrapunctare muzicală și geografică a zonei
- Elemente de istoric al muzicii religioase și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)

Plăcuța populară transilvănească înfățișată în secvența muzicală

George Enescu (1869-1940) compozitor, violoncelist, pianist și dirijor

41

Numărul unității

Informații teoretice importante

Sarcini de lucru pentru elevi

Muzica în context istorico-geografic

SEXTA

SEPTIMA

CONȚINUTURILE

- Elemente de muzică religioasă și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)
- Elemente de contrapunctare muzicală și geografică a zonei
- Elemente de istoric al muzicii religioase și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)

Plăcuța populară transilvănească înfățișată în secvența muzicală

George Enescu (1869-1940) compozitor, violoncelist, pianist și dirijor

36

37

Titlul lecției

Muzica în filme

Imagini corelate cu informațiile din text

Recapitulare

Evaluare

Rubrică de informare Știați că...?

Fișa de observare a comportamentului

RECAPITULARE

EVALUARE

CONȚINUTURILE

- Elemente de muzică religioasă și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)
- Elemente de contrapunctare muzicală și geografică a zonei
- Elemente de istoric al muzicii religioase și folclor (trădă, obiceiuri, dansuri din domeniul religios popular)

Plăcuța populară transilvănească înfățișată în secvența muzicală

George Enescu (1869-1940) compozitor, violoncelist, pianist și dirijor

34

35

[illegible][illegible][illegible]

galerii de imagini, informații suplimentare



Navigarea în varianta digitală permite parcurgerea manualului și revenirea la activitatea de învățare precedentă.



Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu
Maestoso

Muzica: Anton Pann

1. Deș - teap - tă-te, ro - mâ - ne, din som - nul cel de moar - te În
ca - re te-a - dăn - ci - ră bar - ba - rii de ti - rani, bar -
ba - rii de ti - rani! A - cum ori ni - cio - da - tă cro -
ieș - te-ți al - tă soar - te La ca - re să se-n - chi - ne și
cru - zii tăi duș - mani și cru - zii tăi duș - mani! A mani!

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani.

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Competențe generale și specifice, conform programei școlare pentru disciplina *Educație muzicală*, clasa a VI-a, aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3393/28.02.2017

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

- 1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe două voci
- 1.2. Interpretarea unor piese simple instrumentale
- 1.3. Asocierea structurii și mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

- 2.1. Operarea cu intervalele simple
- 2.2. Utilizarea unor tonalități și a unor moduri
- 2.3. Operarea cu diverse formule ritmice
- 2.4. Observarea unor procedee componistice

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

- 3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiere direcționată
- 3.2. Explorarea relației muzicii cu celelalte arte

UNITATEA 1 CÂNT VOCAL ȘI INSTRUMENTAL

COMPETENȚE VIZATE: 1.1; 1.2; 3.1; 3.2



Amintește-ți din clasa a V-a regulile de cântare vocală.

- ▶ Ce reguli de cântare respectă copiii din ilustrația alăturată?
- ▶ Cum trebuie să respiri în timpul cântării?
- ▶ Ce mișcări face dirijorul pentru a coordona corul?
- ▶ Ce rol au aceste mișcări?
- ▶ La ce instrument ți-ar plăcea să cânți?
- ▶ De ce ai ales acest instrument?
- ▶ Ce știi despre acest instrument?



CONȚINUTURI:

- ▶ Deprinderi de cânt vocal: respirație, emisie vocală, intonație
- ▶ Păstrarea unei pulsații constante
- ▶ Gesturi dirijorale (tactarea măsurii, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice)
- ▶ Elemente de tehnică instrumentală: emisie, intonație, coordonare ritmică
- ▶ Elemente de tehnologie a informației

*Muzica este oglinda sufletului.
Ea pornește din inimă și se adresează inimii.*

George Enescu (1881–1955), compozitor, violonist, pianist, dirijor și pedagog român

DEPRINDERI DE CÂNT VOCAL: RESPIRAȚIE, EMISIE VOCALĂ, INTONAȚIE



Amintește-ți!

- De ce este necesar să stai cu spatele drept în timp ce cânti?
- De ce trebuie să ții gura larg deschisă și rotundă?
- Cum trebuie să respiri în timpul cântării?
- De ce trebuie să îți încălzești vocea înainte de a cânta?

Exercițiile de încălzire a vocii au rolul de a pregăti și de a încălzi corzile vocale pentru a avea o intonație corectă și o emisie frumoasă și îngrijită. Exercițiile de respirație se bazează pe inspirație profundă și pe expirare lentă pentru a susține frazele discursului muzical.

Știi că...?

Respirația corectă în timpul cântatului are beneficii asupra sănătății:

- asigură un nivel crescut de oxigen în sânge;
- îmbunătățește circulația și starea de spirit;
- crește capacitatea pulmonară datorită respirației profunde;
- îmbunătățește sistemul imunitar;
- relaxează.

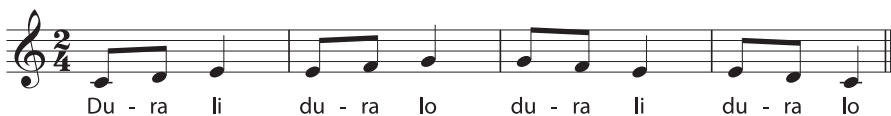


Exersează!

- Inspiră numărând până la 3, reține aerul numărând din nou până la 3, expiră tot în trei timpi, emițând în același timp un „s” încet și relaxează până la 3. Repetă exercițiul numărând până la 5, apoi până la 8 pe expirație.
- Inspiră și reține aerul spunând un „s” prelungit, mai întâi încet, apoi tare; observă că trebuie mai multă susținere pentru sunetul tare decât pentru cel încet. Repetă secvența încet-tare, spunând de data aceasta „uan, uan”.
- Intonează pe o singură respirație următorul exercițiu de încălzire a vocii.



- Exersează respirația, deschiderea corectă a gurii și dicția pe această vocaliză.



- Inspiră fără să ridici umerii și emite sunetul curat. Caută ca sunetul să fie îngrijit, suplu și catifelat, astfel încât să vibreze cavitatea bucală.



Reține!

- Ține spatele drept pentru a putea respira corect.
- Inspiră adânc și expiră lent, eliberând aerul treptat.
- Ține gura deschisă pe verticală, cu buzele ușor rotunjite (imaginați-vă un ou în poziție verticală), pentru o emisie bună. Numai pentru vocalele *i* și *u* deschiderea gurii este mai mică, dar forma este aceeași.
- Nu forța vocea atunci când cânti. Tăria exagerată distruge vocea și face ca sunetul emis să se audă forțat.
- Intonează corect sunetele, la înălțimea corespunzătoare.
- Ascultă sunetele emise de colegi, astfel încât să nu ieși în evidență.





Exersează!

- ▶ Audiază pe internet *Imnul Național al României*. Urmărește în timpul audiției cum sunt respectate regulile de cântare corectă învățate. Intonează apoi și tu *Imnul Național*, urmărind respectarea acelorași reguli.
- ▶ Intonează cântecul de mai jos, respectând regulile de cântare învățate.



Vocea mea

Potrivit

Versurile și muzica: Vicenția Vara

bătăi din palme

bătăi din palme

Să in - to - nez știu bi - ne, Ni - meni nu e ca mi - ne,

U - ni - că es - te vo - cea mea, Ce aș pu - tea să fac cu ea? 1. Să spun o 2. Să spun o

vor - bă bu - nă? Da! Sau să vă torn o min - ciu - nă? Nu! Să strig în
po - e - zi - e? ... Sau un se - cret cui nu- l ști - e? ... Să cânt o

gu - ra ma - re? ... Să țiș, să vor - besc mult prea ta - re? ...
me - lo - di - e? ... Să-mi fac mulți pri - e - teni, o mi - e? ...



Hariclea Darclée



Din lumea muzicii

Citește textul de mai jos și răspunde la întrebările de sub text.

„Premiera era cât pe-acți să se transforme într-un dezastru. Dar se întâmplă un lucru nemaipomenit. Darclée își ridică fața brăzdată de lacrimi. Ochii ei se plimbă, o clipă, îndurerați, deasupra publicului. Se aude pentru întâia oară *Vissi d'arte, vissi d'amore**, romanța pe care Puccini o scrisese în cinstea mării soprane române, Hariclea Darclée. Soarta premierei e hotărâtă după primele măsuri. Într-un sublim abandon, ea își stăpânește emoția pentru a cuceri cu vibrațiile vocii ei sule și strălucitoare, cu arta de a-și folosi glasul, un public regăsit pe cele mai înalte culmi ale entuziasmului. La ultima notă, toată lumea s-a ridicat în picioare. Darclée bisează, dar ovațiile nu contesc. A doua zi, gazetele italiene titrează: «Darclée a salvat Tosca».”

Viața de glorie și pasiune a mării cântărețe Darclée, după Nicolae Carandino

- ▶ Cine a fost Hariclea Darclée?
- ▶ Cum a salvat ea premiera operei *Tosca*?
- ▶ Care erau calitățile vocii ei?
- ▶ În ce constă „arta de a-și folosi glasul”?
- ▶ Cum dobândise Darclée această artă?
- ▶ De ce crezi că Puccini scrisese special pentru ea partitura?

* *Vissi d'arte, vissi d'amore* – Am trăit pentru artă, am trăit pentru dragoste (traducere din limba italiană).



Muzica în filme

- ▶ Vizionează pe internet filmul *Darclée*, inspirat din viața mării artiste române, realizat de regizorul Mihai Iacob și nominalizat la Festivalul Internațional de Film de la Cannes în 1961. Vei auzi frumoasele arii care au făcut-o celebră și vei vedea cum își încălzea artista vocea.
- ▶ Notează pe caiet numele compozitorilor care au scris opere special pentru vocea mării Darclée, așa cum vei afla din film.

PĂSTRAREA UNEI PULSAȚII CONSTANTE



Tehnologia te învață muzică!

Instalează-ți pe telefonul mobil aplicația *The Metronome* by Soundbrenner pe care o poți descărca gratuit de pe internet.



Aceasta are următoarele funcții:

- ▶ îți redă tempoul (mișcarea) ales de tine;
- ▶ repetă anumite pasaje de mai multe ori, până când stăpânești ritmul;
- ▶ repetă cu subdiviziuni* și accente;
- ▶ repetă în grup vocal sau instrumental cu Multiplayer Synchronisation;
- ▶ alege sunetul metronomului;
- ▶ salvează propriile tale combinații ritmice și încarcă-le în metronom.

Repetă cântecele învățate folosind aplicația *The Metronome*.



Exersează!

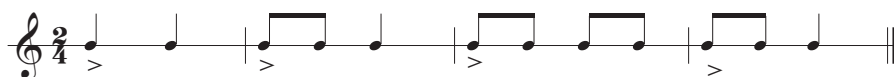
- ▶ Intonează cântecul alăturat și marchează pulsațiile metrului lovind ușor cu degetele în bancă pe timpul accentuat.
- ▶ Intonează cântecul *Vocea mea* (pagina 9) și marchează pulsațiile ritmice cu bătăi din palme pe timpul accentuat.



Descoperă!

Inspiră și expiră încercând să stabilești câte bătăi ale inimii se produc în fiecare dintre cele două faze ale respirației. Degetul arătător și cel mijlociu vor sta la încheietura mâinii stângi, unde se află artera radială pentru a măsura pulsul. Apoi, folosind un cronometru, numără bătăile inimii într-un minut. Vei afla care este numărul de pulsații ale inimii tale într-un minut.

Citește ritmic exercițiul de mai jos. Vei observa că și acest exercițiu are propria pulsație ritmică dată de accentele fiecărei măsurii. Tempoul unei piese, adică mișcarea în care se cântă piesa, reprezintă numărul de pulsații ritmice pe minut.



Reține!

Fiecare piesă muzicală are propria sa pulsație ritmică dată de alternanța timpilor accentuați și neaccentuați grupați în măsuri. În exercițiul de mai sus, succesiunea periodică a accentelor are loc din 2 în 2 timpi.



În piesa *Vocea mea* (pag. 9), succesiunea periodică a accentelor are loc din 3 în 3 timpi.



Mândruliță de la Ramna

Allegretto Muzică: Béla Bartók

1. Co - dru - le pe văr - ful tău, măi!
 Creas - că iar - bă și bi - cău, măi!
 2. Ca să pas - că mur - gul meu, măi!
 Să mă duc un de vreau eu, măi!

Refren

As - ta-i A - na Lu - go - ja - na, Mân - dru - li - ța de la Ram - na!

* Subdiviziuni – Împărțiri ale unei unități de timp mai mari în părți mai mici: jumătăți, sferturi etc.

GESTURI DIRIJORALE (TACTAREA MĂSURILOR, PREGĂTIREA INTRĂRII, ÎNCHIDERI DE FRAZĂ, DIFERENȚE DINAMICE)



Descoperă!

- Intonează următorul exercițiu de încălzire a corzilor vocale. Privește la dirijor pentru a te sincroniza cu ceilalți colegi, intrând în același timp, atacând și încheind în același timp frazele muzicale.



- Intonează exercițiul de încălzire de mai jos. Privește la dirijor pentru a respecta indicațiile privind intensitatea sunetelor: se crește de la piano (p) – încet la forte (f) – tare.



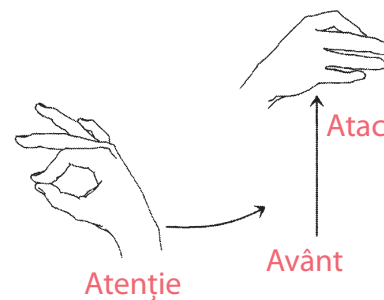
Reține!

Momentul de începere a cântării se numește **intrare** și este compus din două părți: **inspirația**, la gestul de **avânt** executat de dirijor, și **emisia**, la gestul acestuia de **atac**. Pentru ca piesa să fie cântată în viteza dorită de dirijor, acesta va tacta o măsură înainte de momentul începerii cântării. Când gestică dirijorului este apropiată de corp, înseamnă că intensitatea sonoră este mică. Atunci când gesturile sale sunt ample, spre înainte – intensitatea sonoră crește. Momentul închiderii unei fraze muzicale se realizează cu ambele mâini care execută o mișcare circulară din exterior către interior concomitent cu închiderea degetelor.

Știi că...?

Dirijorii folosesc de obicei brațul drept pentru a da intrarea și pentru a tacta măsura. Brațul stâng se ocupă de latura expresivă a conducerii muzicale: nuanțe, schimbări ale tempoului, accente.

Dinamica muzicală a unei piese reprezintă variația de intensitate folosită în interpretarea acesteia și este exprimată prin nuanțe. Dinamica muzicală, alături de tempo, reprezintă elementele esențiale în interpretarea artistică a unei piese.



Exersează!

Le matin*

Moderato Cântec francez

Dans le loir - tain L'au - be s'é - veil - le,
În de - păr - tări Zori se răs - fa - ță,

Rien ne som - meil - le, C'est le ma - tin.
Scli - pesc în zări E di - mi - nea - ță.

* Dimineață (traducere din limba franceză)

- Amintește-ți din clasa a V-a tactarea măsurilor (pagina 18) și dirijează cântecul folosind gesturile prezentate la rubrica *Reține!*. Apoi dirijează cântecele *Vocea mea* (pagina 9) și *Mândruț de la Ramna* (pagina 10) exersând gesturile învățate.

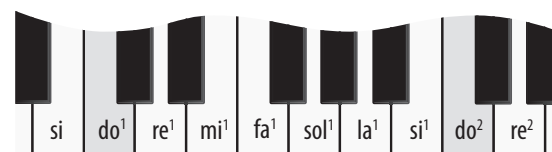
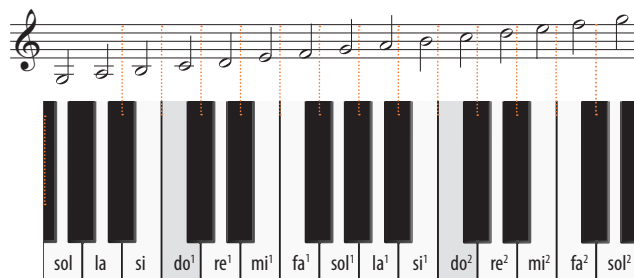
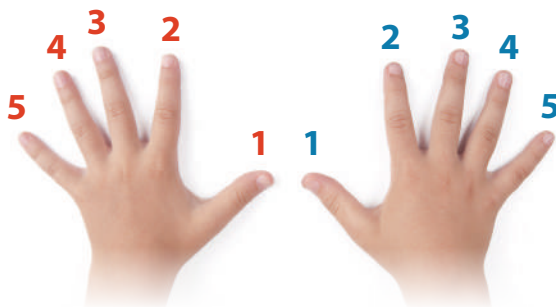
ELEMENTE DE TEHNICĂ INSTRUMENTALĂ: EMISIE, INTONAȚIE, COORDONARE RITMICĂ



Descoperă!

Instrumente cu clape

Instrumente cu clape sunt: pianul, orga, orga electronică, clavieta etc. Toate acestea au un element comun: *claviatura*. Aceasta reprezintă totalitatea clapelor albe și negre ale instrumentului respectiv. Sunetele sunt produse prin apăsarea clapelor și urcă în înălțime de la stânga la dreapta.



Mâna dreaptă



Mâna stângă

5 4 3 2 1 3 2 1



Reține!

Pianul este un instrument muzical la care sunetul este produs de corzi metalice fixate pe o placă de rezonanță, lovite de ciocanele acoperite cu păsă, prin intermediul unei claviaturi. Studiul pianului nu pune probleme de intonație. În schimb, trebuie exercitată coordonarea ritmică și melodică dintre mâna stângă și mâna dreaptă, care cântă împreună.



Exersează!

Execută acest exercițiu cu fiecare mână în parte. Observă modul în care se schimbă degetele:

- La mâna dreaptă: de la 1, 2, 3, apoi degetul 1 trece pe sub degetul 3 pentru a continua până la **do²**.
- La mâna stângă: de la 5, 4, 3, 2, 1, apoi degetul 3 trece pe deasupra degetului 1 pentru a continua până la **do²**.

Apoi execută exercițiul cu ambele mâini deodată.

Execută la un instrument cu clape piesa *Trageți hora*. Urmărește digitația notată cu albastru deasupra portativului pentru mâna dreaptă, și cu roșu – sub portativ – pentru mâna stângă.

Trageți hora

Potrivit Melodie populară

1 4 1 4 1 4 1 2 3 4 5 4 1 2 3 4
Tra - geți ho - ra, măi flă - căi, Frun - ză ver - de, măi, Doi pași î - na -
1 2 3 5 4 3 2 3 5 4 3 2 1 2 3 2 1 2 1 3 2
in - te, măi, Și doi î - na - poi, Vezi a - șa se joa - că ve - sel ho - ra pe la noi.



Descoperă!

Instrumente de percuție



Instrumentele de percuție au rolul de a susține linia ritmică a unei piese. Aceste instrumente sunt ușor de procurat și de folosit.

Dintre acestea, cele mai cunoscute sunt tobele, tamburinele, maracasele. Poți încerca să construiești singur instrumente de percuție, din diferite ambalaje (sticle, borcane, cutii) umplute cu boabe de orez, de fasole, de mază sau de grâu.

Instrumentele de percuție produc sunete atunci când instrumentistul le atinge, le scutură sau le lovește. Aceste tehnici pot fi aplicate și asupra corpului uman. Bătăile din palme, din picioare, bătăile pe coapse, pocnele din degete, clic cu limba în cerul gurii poartă denumirea de *percuție corporală*.



Exersează!

- Scrie pe caiet numele instrumentelor din imaginea alăturată.
- Intonează cântecul pe note, apoi pe cuvinte.
- Acompaniază-i pe colegii tăi cu toba în timp ce intonează cântecul, după cum îți arată duratele de pe linia ritmică.



Azi e soare

Versuri: Vicenția Vara Cântec american

Moderato

Cor

Că - te doi tot îm - pre - u - nă. Ba - tem pal - me - le u - șor,
Mu - zi - ca me - reu ne - a - du - nă. Și un zâm - bet dă - ru - im.

Tobă

Cor

Azi e soa - re, vre - me bu - nă. Și pe cer nu - i ni - ciun nor.
Azi e soa - re, vre - me bu - nă. Și doar ve - seli o să fim.

Tobă

- Intonează cântecul și acompaniază cu percuție corporală (bătăi din palme sau pocnet din degete) respectând duratele scrise sub portativ.

Știi că...?

Instrumentele de percuție sunt printre cele mai vechi instrumente. Acestea erau folosite în dansuri primitive, ceremonii religioase și marșuri militare.



Portofoliu

Discută cu colegii despre conținutul de idei și sentimente transmis de piesă. Scrie pe o foaie A4 ce apreciezi la această lucrare. Poți să te inspiri din ideile cuprinse în lista de mai jos:

- ritmul vioi;
- acompaniamentul antrenant;
- îndemnul la veselie;
- simplitatea melodiei;
- alternanța optimi-pătrimi;
- versurile optimiste;
- melodia luminoasă;
- îndemnul la prietenie;
- beneficiile muzicii.

Adaugă și alte motive pentru care ți-a plăcut piesa.

RECAPITULARE



Exersează!

- ▶ Execută următorul exercițiu de respirație:
 - Inspiră în timp ce ridici brațele într-o mișcare circulară, numărând până la 4, cu bătaie din palme sus, pe timpul 4.
 - Expiră în timp ce cobori brațele în 4 timpi, cu bătaie din palme jos, pe timpul 4.
 - ▶ Intonează exercițiile de încălzire de mai jos urmărind obiectivele menționate.
 1. O emisie rotundă a sunetelor:
 
 2. Acuratețea intonației:
 

Știi că...?

Marele compozitor, violonist, pianist, dirijor și pedagog George Enescu avea o memorie fenomenală: cânta și dirija totul pe dinafară. Partitura după care dirija sau cânta se afla, închisă, pe pupitru în timpul spectacolului.

1. O emisie rotundă a sunetelor:



2. Acuratețea intonației:



3. Variații de intensitate:



4. Exerciții de omogenizare și suplețe:



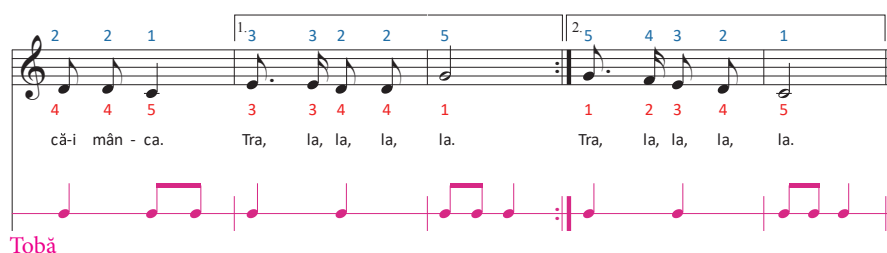
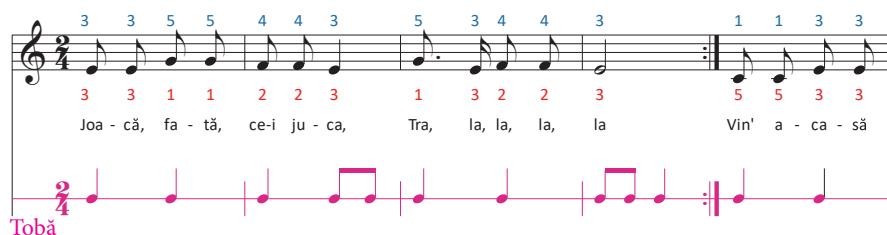
Cântec de joc



- ▶ Intonează cântecul alăturat respectând regulile de cântare vocală: respirație, emisie, intonație, dicție.
- ▶ Execută cântecul la un instrument cu clape, respectând digitația scrisă cu albastru pentru mâna dreaptă și cu roșu pentru mâna stângă.
- ▶ Acompaniază-i pe colegii tăi cu toba în timp ce intonează cântecul, după cum îți arată duratele de pe linia ritmică, având grijă să vă coordonați ritmic.

Allegretto

Din folclorul copiilor



PROIECT • RECREAȚII MUZICALE

Împreună cu profesorul și colegii tăi, selectează săptămânal, până la sfârșitul modului, piese muzicale pe care să le audiați împreună în timpul recreațiilor. În acest fel, vă puteți organiza recreațiile în mod plăcut, cunoscut fiind efectul relaxant al muzicii asupra creierului uman. Puteți audia:



Cântece pentru copii



Muzică simfonică



Muzică folclorică



Muzică rock



Muzică de dans



Muzică folk

Audierea pieselor este o invitație la mișcare și dans, la relaxare și crearea unei atmosfere plăcute, acesta fiind scopul recreațiilor.

Țineți cont în alegerea pieselor și de criteriul legat de timp:

- ▶ piesele să se încadreze, ca lungime, în cele 10 minute cât durează pauza;
- ▶ să fie adecvate perioadei anului (anotimpului), să ilustreze evenimente importante, sărbători naționale sau internaționale, aniversarea unor poeți, compozitori, artiști etc.

Dacă școala în care înveți are sistem de amplificare, poți propune audierea pieselor alese și elevilor din celelalte clase.

Discutați despre realizarea proiectelor, ajutându-vă și de următoarele întrebări:

- ▶ Ce ți-a plăcut să lucrezi cel mai mult?
- ▶ Ce a fost dificil de realizat?
- ▶ Care a fost contribuția ta la proiect?
- ▶ Ce ai fi putut face diferit? Cum anume?
- ▶ Au participat toți elevii?
- ▶ Cum v-ați simțit lucrând la acest proiect?
- ▶ Ce vi s-a părut ușor de realizat?
- ▶ Ce sfaturi trebuie să rețineți pentru proiectele viitoare?



Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în trei grupe și executați cântecul astfel:

- ▶ O grupă va intona cântecul.
- ▶ O grupă va executa partea ritmică prin bătăi din palme.
- ▶ Un elev va executa partea ritmică la tamburină.
- ▶ Un elev va executa cântecul la pian, respectând digitația scrisă.
- ▶ Un elev va fi dirijorul, va tacta o măsură înainte de începerea cântării și va conduce colegii pentru a interpreta corect și expresiv cântecul.
- ▶ Schimbați rolurile între voi când repetați cântecul.



Experimente cu sunete

Materiale: trei sticle goale și o lingură

Etape de lucru:

1. Ia o sticlă goală, așază-o lângă ureche și lovește-o ușor cu lingura.
2. Umple a doua sticlă cu orez, așază-o lângă ureche și lovește-o din nou. Cum se aude sunetul de data aceasta?
3. Umple a treia sticlă cu apă, așază-o lângă ureche și lovește-o din nou. Cum este sunetul obținut?



Descoperă!

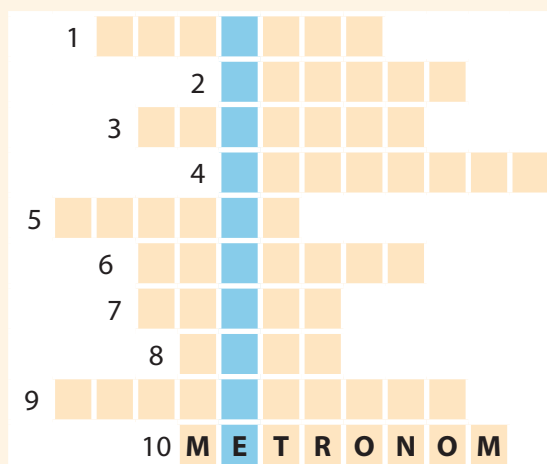
Sunetul are nevoie de un mediu pentru a se putea transmite. Sunetul călătorește mai repede prin apă decât prin aer, iar în vid nu îl putem auzi, așa cum se întâmplă în spațiu. Delfinii și balenele folosesc undele sonore pentru a naviga în ape întunecate și pentru a comunica între ele.

EVALUARE

1. Scrie pe caiet enunțurile care desemnează deprinderi corecte de cântare vocală. ($3 \times 5 p. = 15$ puncte)
 - a. Rostesc vocalele cu gura rotunjită.
 - b. Stau relaxat, cu spatele drept.
 - c. Cânt mai încet decât ceilalți.
 - d. Inspir profund și expir lent.
 - e. Respir în mijlocul unui cuvânt.
 - f. Intonez sunetele la înălțimea corespunzătoare.
2. Completează pe caiet căsuțele cu literele corespunzătoare cuvintelor din definiții. Descoperă cuvântul aflat pe verticală. ($9 \times 6 p. = 54$ de puncte)

Exemple:

- Scriu pe caiet enunțul de la litera **f** deoarece exprimă o deprindere corectă de cântare vocală.



ORIZONTAL:

1. Momentul începerii cântării.
2. Producerea sunetelor cu gura larg deschisă, rotunjită.
3. La gestul de avânt al dirijorului, coriștii...
4. Instrumente care produc sunete prin lovire, atingere, scuturare.
5. Rostirea corectă și clară a unui text.
6. Conduce corul sau orchestra.
7. Inspiri la gestul de ... al dirijorului.
8. Emisia are loc la gestul de ... al dirijorului.
9. Totalitatea clapelor albe și negre ale unui instrument.
10. Dispozitiv folosit de muzicieni pentru păstrarea tempoului.

VERTICAL:

Proces fiziologic prin care se inspiră oxigenul și se elimină dioxidul de carbon.

3. Intonează unul dintre cântecele învățate în această unitate respectând regulile de cânt învățate. Acompaniază-te cu un instrument de percuție. (21 de puncte)

Punctaj maxim: 100 de puncte. Se acordă 10 puncte din oficiu.

FIȘA DE OBSERVARE A COMPORTAMENTULUI

Atunci când vei termina studiul acestei unități, evaluează activitatea pe care ai desfășurat-o și modul în care te-ai simțit parcurgând aceste lecții. Întocmește **Fișa de observare a comportamentului**, completând tabelul de mai jos. Adună în portofoliu fișele de la fiecare unitate pentru a observa progresul tău în deslușirea tainelor educației muzicale.

Comportamentul	Niciodată	Uneori	Deseori	Întotdeauna
Am dovedit interes în învățare.				
Am urmat instrucțiunile.				
Am lucrat individual.				
Am cerut ajutor când am avut nevoie.				
Când am greșit, am vrut să aflu cum pot să corectez.				
Am participat activ la activități.				
Am dus activitățile până la capăt.				
Mi-am spus părerea.				
Am cooperat cu ceilalți în activitățile de grup.				

UNITATEA 2

ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL. RITMUL

COMPETENȚE VIZATE: 1.1; 1.2; 1.3; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2



Ritmul este prezent în viața de toate zilele. Iată numai câteva dintre procesele care au o anumită periodicitate în desfășurare: ritmul de dezvoltare a unei plante, ritmul de lucru, ritmul naturii, ritmul de învățare, ritmul unei poezii. În muzică, ritmul este succesiunea organizată a duratelor sunetelor în cadrul unei piese muzicale.

- Descrie activitățile din imagini. Care este rolul ritmului în fiecare caz?



CONȚINUTURI:

- Ritmul în muzică
- Semne de prelungire a duratei
- Anacruza
- Sincopa
- Contratimpul
- Elemente de interconectare între limbajul muzical și cel literar
- Elemente de tehnologie a informației

*Accentul, ritmul, tempoul, toate vin
de la felul nostru de a ne mișca și de a trăi.*

Leonard Bernstein (1918–1990), pianist, dirijor și compozitor american

RITMUL ÎN MUZICĂ



Amintește-ți!

Calitatea sunetelor de a fi mai lungi sau mai scurte se numește durată. Ritmul este succesiunea organizată a duratelor sunetelor în cadrul unei piese muzicale.

Duratele sunetelor muzicale învățate și pauzele corespunzătoare acestora se găsesc în tabelul alăturat.

Urmărește cu atenție succesiunea duratelor și apoi răspunde la întrebări:

- ▶ Cum se numește cea mai lungă dintre duratele din tabel?
- ▶ Dar cea mai scurtă?
- ▶ Care este cea mai scurtă pauză din tabel?
- ▶ Câte pătrimi are o notă întreagă?

Transcrie pe caiet combinațiile ritmice de mai jos care corespund unei pătrimi.

Duratele sunt organizate în măsuri. O măsură este gruparea de timpi accentuați și neaccentuați care se succede la intervale de timp egale.

Urmărește și tacează măsurile învățate, cuprinse în tabel.

Măsura	Succesiunea timpilor accentuați	Tactarea măsurii



Exersează!

- ▶ Completează pe caiet pătratul magic alăturat, astfel încât să ai trei timpi pe orizontală, pe verticală și pe diagonală. Transcrie duratele pe un portativ, pe caiet, și încadrează-le în măsuri de trei pătrimi.
- ▶ Citește ritmic exercițiul obținut.
- ▶ Citește ritmic exercițiul de mai jos, folosind silaba ritmică *ta*.



Lucrăm împreună



Știi că...?

Un canon este o compoziție muzicală în care două sau mai multe voci, intrând succesiv, execută aceeași melodie.

Împărțiți-vă în două grupe și cântați în canon ritmic exercițiul de mai sus. A cânta în canon înseamnă a executa același exercițiu ritmic, dar intrând pe rând.

Va începe prima grupa A, iar după două măsuri va începe grupa B.

Veți încheia exercițiul în ordinea în care ați început: mai întâi grupa A și, după două măsuri, grupa B.

SEMNE DE PRELUNGIRE A DURATEI



Exersează!

- Citește ritmic exercițiile de mai jos în timp ce tacezi măsura.



Cân-tă vi - o - ri - le, Pri - vi - ghe - to - ri - le. Cân-tăm și noi în ritm vi - oi.

- Intonează cântecele de mai jos tactând măsura.

Sub fereastra mândrei mele

Moderato (Potrivit)

Muzica: Gheorghe Dima



Hora mare



Moderato

Cântec popular



- Completează pe caiet măsurile cu duratele potrivite.



Creațiile mele

Compune o melodie care să aibă durate de pătrimi cu punct (♩) și optimi cu punct (♪) pe versurile de mai jos:

Codrule cu frunza rară,
Vine toamna rece iară.

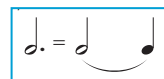
Legato de prelungire este

un semn în formă de arc ce unește două note de aceeași înălțime, însumând duratele acestora.



Punctul de prelungire se

pune la dreapta unei note (sau a unei pauze), prelungind durata cu jumătate din valoarea notei (sau a pauzei).



În cazul în care nota punctată este pe un spațiu al portativului, punctul va fi situat pe același spațiu. În cazul în care nota este pe o linie, punctul va fi pus pe spațiul de mai sus.

Punctele de lângă notele punctate nu trebuie confundate cu punctele care indică staccato (executarea sunetului detașat de celelalte), situate deasupra sau sub notă.



– vezi pag. 21
aria *Reginei Noptii*.

ANACRUZA



Portofoliu

Informează-te din diferite surse și alcătuiește un portofoliu despre *Imnul Național*. Menționează: compozitorul, textierul, contextul istoric în care a apărut, de ce a fost ales ca imn și care este importanța sa.



Știi că...?

Termenul **anacruza** provine din limba greacă: **ana** care înseamnă *a merge către* și **krasis** care înseamnă *a accentua*. Împreună înseamnă *mers spre accentuare, înainte de accentuare*.

- ▶ Ce s-ar întâmpla dacă am începe piesa pe un timp accentuat?
- ▶ Ce soluție a găsit compozitorul pentru ca accentul poetic să corespundă cu cel ritmic?
- ▶ Care sunt silabele din prima măsură completă din piesă?



Descoperă!

- ▶ Recită poemul *Deșteaptă-te, române!* urmărind care sunt silabele accentuate din cuvinte.

Deș - teap - tă - te, ro - mâ - ne, din som - nul cel de moar - te etc.

Menționează timpii accentuați în măsura de patru pătrimi.

- ▶ Intonează *Imnul Național al României* urmărind cu degetul pe partitură frazele muzicale delimitate de anacruza și colorate diferit:

Deșteaptă-te, române!

Versuri: Andrei Mureșanu
Maestoso

Muzica: Anton Pann



Reține!

Anacruza reprezintă sunetul sau grupul de sunete neaccentuate cu care începe o piesă. Anacruza de la începutul unei piese se completează cu valorile ultimei măsură, din cauza căreia acestea se numesc măsuri incomplete. Măsurile incomplete se află la începutul și la sfârșitul piesei, în timp ce anacruza se găsește și în interiorul cântecului, la început de fraze muzicale, având rolul de a pregăti timpul accentuat care urmează în măsura completă. Piese pot avea început anacruzig (pe timp neaccentuat) sau cruzic (pe timp accentuat).

Anacruza pe timp



Anacruza pe jumătate de timp





Exersează!

- ▶ Dirigează prima piesă în timp ce audiezi.
- ▶ Intonează a doua piesă.

Aria Reginei Noptii din opera *Flautul fermecat*

Allegro assai (Foarte repede)

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart



Aria lui Papageno din opera *Flautul fermecat*

Andante (Potrivit de încet)

Muzica: Wolfgang Amadeus Mozart



Din lumea muzicii

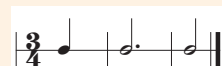
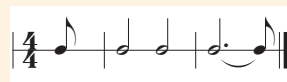
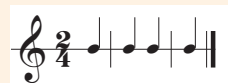
Opera *Flautul fermecat* a avut premiera la 30 septembrie 1791.



Subiectul operei (libretul)

Într-o țară imaginară, prințul Tamino, urmărit de un balaur, este salvat de trei zâne. Pășărarul Papageno se laudă că el l-a salvat pe Tamino, fapt pentru care zânele îl pedepsesc închizându-i gura. Ele îi încredințează lui Tamino portretul Paminei, fiica Reginei Noptii, pe care acesta va trebui să o salveze de temutul Sarastro. Tamino primește ca armă un flaut fermecat, iar Papageno niște clopoței. Sarastro îi explică lui Tamino că el o ocrotește pe Pamina de influența nefastă a Reginei Noptii. Pentru a primi încuviințarea de a se căsători cu Pamina, Tamino trebuie să treacă prin Templul Încercărilor, iar Papageno nu o va dobândi pe frumoasa Papagena de soție decât dacă se va supune probei tăcerii. Instrumentele fermecate primite de la zâne îi ajută să treacă cu bine probele Apei și Focului. Opera se încheie cu un imn care glorifică triumful luminii și al iubirii dintre Tamino și Pamina.

- ▶ Transcrie pe caiet formulele de mai jos care încep cu anacruză:



Reține!

Atunci când dirigezi și cântecul începe cu anacruză pe timp, avântul se dă pe timpul care precede intrarea.

În cazul în care piesa începe cu anacruză pe jumătate de timp, avântul se dă tot pe timpul care precede intrarea, iar atacul se dă pe pauza dinaintea intrării.



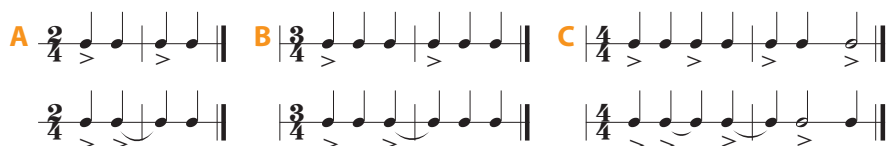
Wolfgang Amadeus Mozart

SINCOPA



Descoperă!

Citește ritmic și compară perechile de măsuri din coloanele A, B, C.
Răspunde la întrebări.

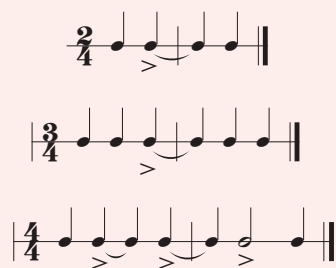


- ▶ Unde se găsește accentul în măsura fără legato de prelungire?
- ▶ Unde se află accentul în măsura în care s-a folosit legato?
- ▶ Cui crezi că i se datorează deplasarea accentului?



Retine!

Sincopa pe timp se formează prin contopirea sunetului de pe timpul accentuat cu cel de pe timpul precedent neaccentuat și deplasarea accentului de la dreapta spre stânga. Cele două sunete legate au aceeași înălțime.



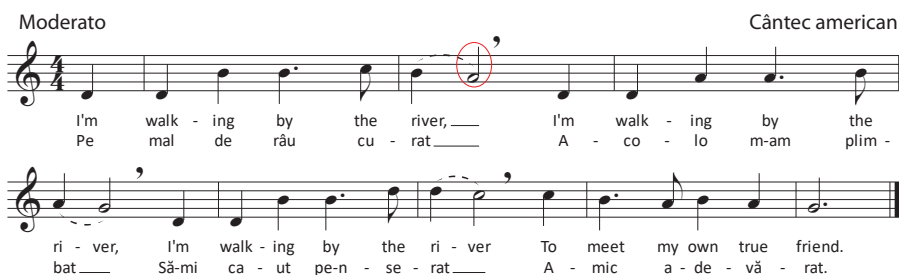
Exersează!

- Formează sincope pe timp, folosind legato de prelungire, în exercițiul de mai jos. Transcrie sincopele folosind doimi, acolo unde este posibil. Citeste ritmic exercitiul obtinut.



- ▶ Citește ritmic piesele de mai jos.
- ▶ Intonează cântecul executând o bătaie din palme pe fiecare sincopă.

I'm Walking by the River*



Frumoasa Dunăre albastră



Audiază!

- ▶ Audiază un fragment din lucrarea *Frumoasa Dunăre albastră* de Johann Strauss urmărind cu degetul pe partitură pentru a descoperi simfonicile.
- ▶ Compară cele două piese și completează pe caiet tabelul alăturat.



Piesa	Ritm binar/ternar	Început cruzic/ anacruzic	Măsuri cu sincope
<i>I'm Walking by the River</i>			
<i>Frumoasa Dunăre albastră</i>			

* Mă plimb pe mal de râu (traducere din limba engleză)



Exersează!

- Citește ritmic exercițiul de mai jos.



- Transcrie exercițiul de mai jos pe caiet și formează sincopă pe jumătate de timp folosind legato de prelungire. Citește ritmic exercițiul obținut.



- Intonează cântecele de mai jos executând o bătaie din picior pe fiecare sincopă.

Cine nu știe hori

Allegro Melodie populară

1. Ci - ne nu ști - e ho - ri Tri - li - li - li,
2. La că - tat în - tu - ne - cat

Zici că-i mu - ma pă - du - rii, Tri - li - li - li.
La glu - mit de ne - ur - nit

Ca la Breaza

Allegretto Joc popular Prahova

1. 2.
1. 2.



Audiază!

- Ascultă *Menuet*, de Luigi Boccherini, tactând măsura. Reia audiția și bate din palme pe sincopă.

Menuet



Allegretto Muzica: Luigi Boccherini

etc.

- Compară cele două piese și completează pe caiet tabelul următor:

Piesa	Ritm binar/ternar	Început cruzic/anacruzic	Măsuri cu sincopă
<i>Ca la Breaza</i>			
<i>Menuet</i>			



Reține!

Sincopa pe jumătate de timp este formula ritmică ce constă în deplasarea accentului de pe jumătatea de timp accentuată pe jumătatea neaccentuată, spre stânga, prin folosirea semnului muzical legato de prelungire.



Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în două grupe și intonați în canon cântecul *Cine nu știe hori*. Redați în interpretare nota satirică a versurilor folosind comunicarea nonverbală: poziția corpului, expresia facială, mișcarea ochilor.

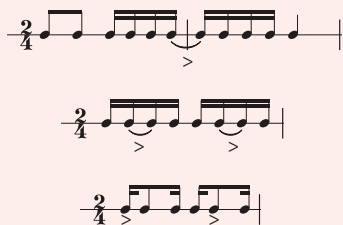
Știi că...?

Jocul popular *Ca la Breaza*, specific nordului Munteniei, se execută cu mișcări vioaie și ritm sincopat. Dansatorii țin mâinile încrucișate la spate și subliniază accentele prin bătăi din picior.



Reține!

Sincopa pe sfert de timp este formula ritmică ce constă în deplasarea accentului de pe sfertul de timp accentuat pe sfertul de timp neaccentuat, spre stânga, prin legato de prelungire.



Lucrăm împreună

Intonați cântecul alăturat adăugând percuție corporală care să evidențieze sincopale. Pentru că acestea sunt puternic accentuate, folosiți băți din palme mai intense. Pentru timpii neaccentuați, folosiți pocnet din degete, băți pe piept cu brațele încrucișate sau băți pe coapse. Urmăriți semnele de sub portativ. Exersați mai întâi percuția pe audiere, ca să vă puteți concentra asupra mișcărilor, apoi intonați cântecul. Înregistrați video o repetiție și utilizați filmarea pentru observarea aspectelor care trebuie îmbunătățite. Prezentați piesa cu percuție corporală cu ocazia unor evenimente pe care le sărbătoriți în școală.

* Cartof fierbinte (traducere din limba engleză)

** Cer frumos (traducere din limba spaniolă)



Exersează!

- ▶ Intonează cântecul de mai jos și descoperă sincopa pe sfert de timp.

Hot Potato*

Allegro Cântec american

- ▶ Transcrie exercițiul de mai jos pe caiet și formează sincopale pe sfert de timp folosind legato de prelungire:



Cielito lindo**

- × – bătaie din palme ◇ – pocnet din degete □ – bătaie pe coapse
* – bătaie pe piept cu brațele încrucișate

Vivace (lute) Cântec mexican

CONTRATIMPUL



Descoperă!

- Citește ritmic măsurile de mai jos, apoi răspunde la întrebări.



- Unde se află accentul în primul exemplu?
 ► Dar în al doilea exemplu?
 ► Cui crezi că i se datorează mutarea accentului?



Reține!

Contratimpul reprezintă înlocuirea valorilor ritmice periodic accentuate, prin pauze, care are ca efect deplasarea accentelor la durata imediat următoare. Acesta se obține prin înlocuirea de cel puțin două ori, succesiv, a sunetului existent pe timpul tare (sau pe partea tare din timp) prin pauză, urmată de un sunet egal ca valoare cu pauza (sau mai scurt).

Dacă un sunet situat pe un timp slab (neaccentuat) este precedat și urmat de pauze plasate pe timpi tari (accentuați), atunci accentul se deplasează de la stânga la dreapta și se formează **contratimpul pe timp**.



În cazul în care un sunet situat pe a doua jumătate neaccentuată a unui timp este precedat și urmat de pauze situate pe jumătăți tari (accentuate) de timp, se formează **contratimpul pe jumătate de timp**. Contratimpul se folosește în acompaniament, dar și în melodie.



Exersează!

- Împărțiți-vă în două echipe și intonați gama **Do Major**, după exemplul de mai jos. Precizați care dintre grupe execută contratimpul.



- Intonează cântecul de mai jos. Ascultă-l pe varianta digitală și execută bătăi din palme în contratimp pe timp.

- Transcrie pe caiet măsurile în care se află contratimpul pe timp și pe jumătăți de timp din exemplele de mai jos.



În grădină

Potrivit

Muzica și versurile: Vicenția Vara



Știi că...?

O probă de ciclism poartă numele de *contratimp individual*.

Probe de contratimp au loc pe întregul glob, fiind foarte apreciate de către public. Cursele au loc pe drumuri deschise traficului, dar și pe drumuri închise.



Audiază!



Ascultă *Dansul săbiilor*, de Aram Hacıaturian, urmărește partitura și descoperă unde se află contratimpul.



Exersează!

- ▶ Execută la un instrument cu clape piesa *Cântec de joc*. Urmărește digitația scrisă pentru această piesă.
- ▶ Intonează *Cântec de joc* și scrie pe caiet ce ți-a plăcut mai mult. Alege din lista de mai jos:
 - ritmul sprinten;
 - melodia veselă;
 - caracterul folcloric al piesei;
 - efectul contratimpului.

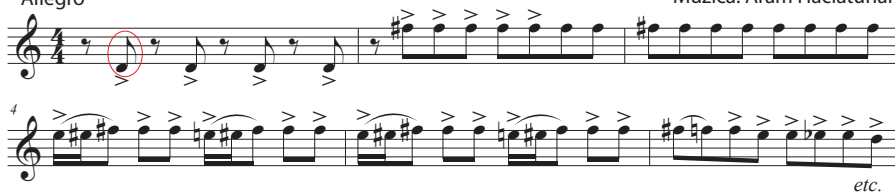
Adaugă și alte motive pentru care ți-a plăcut piesa.

- ▶ Intonează cântecul de joc *Ardeleana* pe note și pe cuvinte. Acompanied-i pe colegii tăi cu toba în timp ce intonează cântecul, după cum îți arată duratele de sub portative.
- ▶ Precizează măsurile în care se găsesc contratimpul și sincopele în cântecul *Ardeleana*.
- ▶ Audiază piesa corală *În poieniță*, de Gheorghe Danga, și bate ușor cu degetele pe bancă pe fragmentele asemănătoare jocului *Ardeleana*.

Dansul săbiilor

Allegro

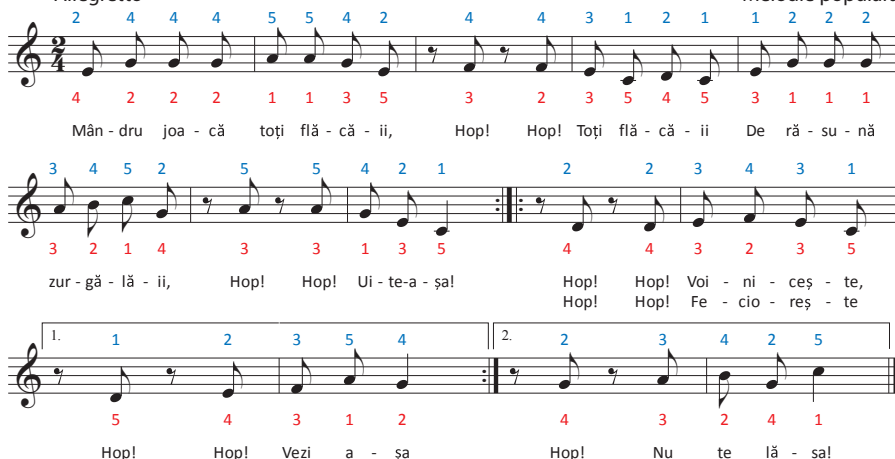
Muzica: Aram Hacıaturian



Cântec de joc

Allegretto

Melodie populară

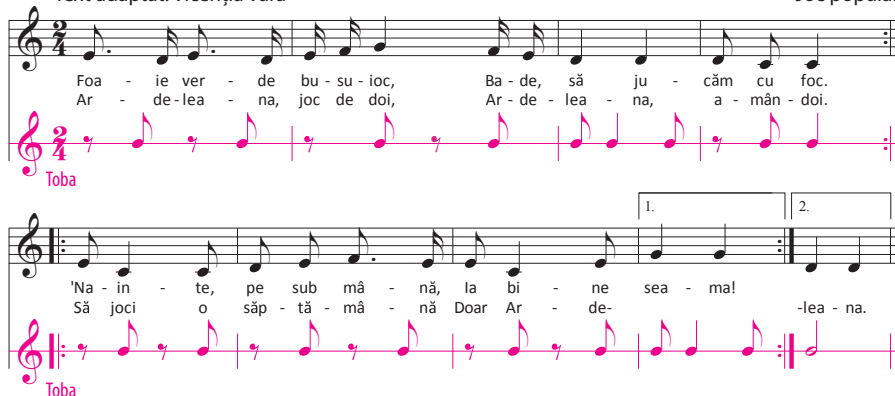


Ardeleana

Allegretto

Text adaptat: Vicenția Vara

Joc popular



Creațiile mele

Creează acompaniament în contratimp pe jumătate de timp, cu bătaii din palme, pe treptele **gamei Do Major**.

Știi că...?

Ardeleana este un joc de perechi specific zonei din centrul și sudul Transilvaniei, precum și din Banat. Melodia are un tempo mișcat și formule ritmice alcătuite din optimi punctate și sincopate.



Audiază!

Citește versurile alăturate, apoi audiază un fragment din poemul simfonic *Preludiile*, compus de Franz Liszt pe baza textului poetic al scriitorului francez Alphonse de Lamartine, și descoperă contratimpia și sincopa. Scrie pe caiet ce îți sugerează muzica audiată.

O, lac, stânci mute, peșteri, păduri de farmec pline,
O, voi pe cari vă cruță al anilor convoi,
Măcar doar amintirea acestei nopți senine
Să o păstrați cu voi!

Lacul, de Alphonse de Lamartine

Poemul simfonic *Preludiile*

Muzica: Franz Liszt



Muzica și literatura

Legătura dintre muzică și literatură își găsește materializarea în mod special în creația muzicală a secolului al XIX-lea. O parte dintre compoziții se realizează pe baza unui pretext literar, care poate fi un poem, un scenariu, o descriere sau doar un titlu sugestiv. Operele apărute ca urmare a transpunerii în muzică a unui program literar liric sau dramatic au la bază, ca principiu de creație, programatismul. La acest principiu vor adera compozitori ca Franz Liszt, Hector Berlioz, Piotr Ilici Ceaikovski și alții. Muzica programatică se adresează instrumentelor și este deosebit de sugestivă.

Exerciții de improvizație

A improviza ritmic pe o formulă dată înseamnă a modifica unele valori de notă pentru a îmbogăți expresiv formula ritmică dată. De obicei, valorile mai mari de notă sunt transformate în valori mai mici prin împărțire în jumătăți sau în sferturi (vezi tabelul de la pagina 18). Poți schimba formula ritmică introducând punctul de prelungire, pauzele, sincopile sau contratimpia. Urmărește exemplele de mai jos, apoi propune și tu alte combinații ritmice.

Formula ritmică		2.
Exemple: 1.		3.

Exerciții de declamație

Muzica hip-hop este îndrăgită pentru felul în care îmbină textul literar cu muzica. La baza acestui gen muzical stă **declamația**, care constă în redarea nuanțată a unui text, cu sublinierea accentelor și a curbei melodice a frazei. Intonează următoarele exerciții de declamație, care te vor ajuta să reții ce este anacruza:

× – bătăi din palme ◇ – pocnet din degete

U - ne - ori se - n - tîm - plă, in - spi - rat de mu - ză, Să com - pui o pie - să ca - re - n - ce - pe cu - a - na - cru - ză. N - a - re - ac -	
- cent și se gă - seș - te la - n - ce - put de fra - ză, Pre - gă - teș - te tim - pul ta - re - n mă - su - ra ce - i ur - mea - ză.	



Experimente cu sunete

Dicteu la telefon

Etape de lucru:

1. Folosește două pahare de plastic pe care le găurești la bază cu un creion.
2. Taie o bucată foarte lungă de sfoară pe care o fixezi cu câte un nod în gaura de la baza fiecărui pahar.
3. Roagă un coleg să iasă afară din clasă, pe hol, departe, cât permite sfoara. Ține paharul la gură și dictează-i colegului câteva durate învățate.
4. Verifică duratele pe care le-a scris colegul. Schimbați perechile și continuați dicteul.



Descoperă!

Dacă vorbești în pahar, vibrațiile vocii tale se transmit de-a lungul sforii până la al doilea pahar aflat la urechea colegului.

Sfoara trebuie ținută întins pentru a favoriza transmisia sunetului.

Paharele se comportă ca amplificatoare de sunete.

RECAPITULARE

- Transcrie exercițiul pe caiet, apoi scrie barele de măsură la locul potrivit pentru a forma contratimp pe un timp.



- Intonează cântecul *Mango Walk* tactând măsura.

Mango Walk

Moderato Cântec din Indiile de Vest

My bro - ther did - a tell me that you go man - go walk You go man - go walk you
My bro - ther did - a tell me that you go man - go walk And steal all the num - ber

1. go man - go walk 'le - ven Now That tell me Joe, do
That you don't go do to

1. tell me for true, Do tell me for true, Do tell me 'le - ven
no man - go walk And steal all the num - ber

- Acompaniază-ți colegii cu maracasul, în timp ce aceștia intonează cântecul, folosind formula ritmică:



Lucrăm împreună

Împărțiți-vă în două grupe și intonați cântecul de mai jos. Exersați mai întâi melodia de pe portativele colorate, apoi acompaniamentul aflat pe portativele alb-negru. După ce fiecare grupă a învățat bine partea sa, cântați împreună.

Joc așa cum este hora

Moderato Cântec popular

1. Joc a - șa cum es - te ho - ra Nu-i în ța - ra ni - mă - nu - ia
2. Cât e lu - mea să tră - ias - că Ho - ra măn - dră ro - mă - neas - că

La, la, la, la, la, la, la, la,

Doi pași î - na in - te Și doi î - na - poi Vezi a - șa se joa - că ho - ra pe la noi.

La, la, la, la, la, la, la, la,

